

Edukas juhtimine õnnetuste ennetamisel

Igal aastal kannatab Euroopa Liidus enam kui kolmepäevase töölt puudumisega lõppevate tööõnnetuste all peaaegu viis miljonit inimest. Selle tulemusena läheb kaduma peaaegu 146 miljonit tööpäeva¹. Mõned tööõnnetuse tagajärjed on püsivad, mõjutades nii inimese töövõimet kui ka elu väljaspool tööd. Tööõnnetusi tuleb ette kõikides tööstusalades ning nende hulka kuuluvad libisemised, komistamised, kukkumised, kukkuvad esemed, teravad ja kuumad esemed ning õnnetused sõidukite ja seadmetega. Paljusid probleeme on siiski heade juhtimismeetoditega võimalik ennetada.

Tööõnnetuste maksumus on kõrge, sealhulgas:

- haigushüvitis, ületunnitasu, ajutine asendustööjõud, varajane pensionile jäämine, uue tööjõu palkamine, ümberõpe;
- kaotatud tootmisaeg ja tootmismaht;
- ettevõttele, varustusele, materjalidele ja toodetele tekitatud kahju;
- juhtkonna aeg õnnetusega tegelemisel;
- tõusnud kindlustuspreemiad ja juristide tasud;
- madalam töödistsipliin.

Õnnetuse oht on suurem neil, kes töötavad väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes. Ettevõtetes, kus töötab alla 50 töötaja, on töötajate surmaga lõppenud õnnetuste protsent kõrgem kui suuremates ettevõtetes.

Hea juhtimise kohustused

Euroopa direktiivide järgi on tööandjatel teatud kohustused oma töötajate tervise ja ohutuse ees.

Direktiiv 89/391 annab üldsuunad riski määratlemise ja ennetamise kohta².

Direktiivi rakendatakse seoses siseriikliku õigusloomega, mis võib sisaldada täiendavaid nõudeid.

Tööandjad on kohustatud riski hindama ja võtma kasutusele praktilisi meetmeid oma töötajate ohutuse ja tervise kaitsmiseks. Nad peavad õnnetusi dokumenteerima, pakkuma informatsiooni ja koolitust, konsulteerima töötajaskonnaga ja kooskõlastama meetmeid teiste lepingupooltega. Ennetamise hierarhia on järgmine: hoidu ohust, riski kõrvaldamine selle allikas, kohanda töö töötajale, asenda ohtlik mitteohtlikuga, eelista kollektiivseid meetmeid individuaalsetele. Töötajatel on õigus saada informatsiooni tööohutuse ja töötervishoiu ohtudest, ennetamismeetoditest ning esmaabi ja eriolukorra protseduuridest. Töötajail on kohustus teha koostööd ja kanda hoolt enda ja teiste ohutuse eest, järgida juhendeid kooskõlas saadud väljaõppega.

Õnnetuste ärahoidmine – edu komponendid

Töötervishoid ja tööohutus eeldavad juhtkonnalt suurt pühendumist, head töötajate osalemist ning hästi struktureeritud juhtimissüsteemi.

¹ Tööõnnetused Euroopa Liidus aastal 1996, statistika, Teema 3–4/2000, Eurostat

² <http://europe.osha.eu.int/legislation/> pakub linke Euroopa õigusloomega, detaile Komisjoni juhised väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele ning riskihindamise kohta, samuti liikmesriikide kodulehekülgedega, kust võib leida siseriiklikke õigusakte direktiivide rakendamiseks ning juhiseid.

Juhtkonna pühendumus

Juhtkond peaks töötervishoidu ja tööohutust juhtima järgmiste meetmete kaudu:

- strateegia ning tööohutuse ja töötervishoiu eesmärkide kehtestamine
- piisavate ressursside tagamine strateegia elluviimiseks
- tervishoiu ja ohutuse kaasamine juhtkonna funktsioonide ja otsuste kõigil tasemetel
- töötajaskonnaga konsulteerimine
- seire ja järelevalve strateegia kogu süsteemi efektiivuse kontrollimiseks

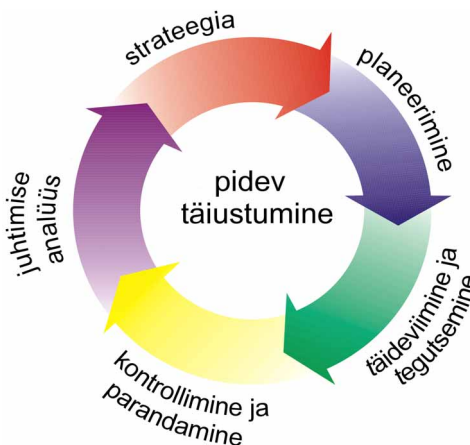
Pühendumus tähendab näiteks otsuste elluviimist, ohutuse käsitlemist juhtkonna koosolekul, regulaarset tööpaikade külastamist ja ohutusuuringutega tegelemist.

Töötajate osalemine

Töötajatega konsulteerimine on nõutav. Nende teadmiste kasutamine aitab tagada, et ohutegurid määratakse õigesti ja rakendatakse kasutuskõlblikke lahendeid. Tähtis roll on töötajate esindajatel. Töötajatega tuleb läbi arutada tervishoiu ja ohutuse meetmed ning nendega tuleb konsulteerida enne uue tehnoloogia või toote kasutuselevõtmist. Nõupidamine aitab kindlustada, et töötajad pühendusid ohutuse ja tervishoiu meetmetele ning nende parandamisele.

Tervishoiu ja ohutuse juhtimine

Struktureeritud lähenemine juhtimisele tagab selle, et ohud hinnatakse täielikult ning kasutusele võetakse ohutusmeetmed, mida ka järgitakse. Perioodilised ülevaatused kontrollivad, et kasutatud meetmed püsiksid nõuetekohased. Allpool kirjeldatakse tüüpilist juhtimismudelit.

Strateegia – määrab organisatsiooni pühendumuse, eesmärgid, kohustused ja tegevuse

Planeerimine – teeb kindlaks töötajate tegevusest tulenevad riskid ning viisi, kuidas neid kontrolli all hoida. Planeerimisprotsessi kuuluvad järgmised toimingud:

- riski ja ennetamismeetodite kindlakstegemine
- juhtimismeetmete ning kontrolli teostava organisatsiooni kindlakstegemine
- koolitamisvajaduse kindlakstegemine
- tööohutuse ja töötervishoiualase teabe ning oskuste kättesaadavuse kindlustamine

Riski kindlakstegemine hõlmab:

- ohtude identifitseerimine – mis võib valesi minna?
- võttes arvesse nii tööandjaid, töövõtjaid kui ka üldsust, tuleb selgitada, kes võib saada viga ja kui raskelt
- tuleb otsustada, kui suure tõenäosusega see võib juhtuda
- tuleb otsustada, kuidas neid riske saab elimineerida või vähendada – kas meetmeid, töömeetodeid, varustust või koolitust on võimalik parandada
- kontrollmeetmete kasutuselevõtt
- ülevaatus, et kontrollida, kas kontrollmeetmed toimivad
- töötajaskonnaga konsulteerimise kaasamine tööprotsessi ning riski hindamistulemuste kättesaadavaks tegemine

Täideviimine ja tegutsemine – plaanide praktikasse rakendamine. See võib tähendada ettevõtte, tööprotsessi, töökeskkonna, varustuse ja kasutatavate toodete muutmist; töötajate ja juhtkonna koolitamist; infovahetuse parandamist.

Koolitus:

Kõik töötajad peavad aru saama, kuidas ohutult töötada. Koolituses peaks käsitlema järgmisi teemasid: mis on ohud?; järgitavad kaitsemeetmed; tegevus hädaolukordades.

Koolitus peaks olema teemakohane ja arusaadav, sealhulgas töötajatele, kes räägivad teist keelt. Koolitust peaksid saama uued töötajad ning olemasolevad töötajad, juhul kui muutuvad tööprotsess, töövahend või tööülesanded ning kui võetakse kasutusele uus tehnoloogia.

Kontrollimine ja parandamine – täideviimist tuleb kontrollida. See võib olla kas tagasiulatav, näiteks õnnetuste kohta olemasoleva dokumentatsiooni kasutamine, või ennetav, näiteks kasutades ülevaatuste, revisjoni ja kaadri küsitlusest saadud tagasisidet. **Õnnetuste uurimine** peaks välja selgitama õnnetuste otsesed põhjused, sealhulgas juhtkonna puudused. Eesmärgiks on kindlustada, et süsteemid ja protseduurid toimiks ning vajaduse korral oleks kohe võimalik olukorda parandama asuda.

Juhtimise ülevaatus ja revisjon – võimaldab kontrollida juhtimissüsteemide üldist funktsioneerimist. Väline olukord võib olla muutunud, näiteks on vastu võetud uus õigusakt. Siin on ka võimalus vaadata tulevikku, näiteks võimalikud muutused ettevõtte struktuuris, uute toodete areng ning uute tehnoloogiate

kasutuselevõtt. Õnnetuste analüüs peaks olema õppetunniks juhtkonna tasemel. Revisjon selgitab välja, kas strateegia, organisatsioon ja süsteemid tegelikult saavutavad õigeid tulemusi.

Kontrollnimekiri:

- Kas on kehtestatud selged ohutust ja tervishoidu tagavad protseduurid ja kohustused ning kas kõik teavad enda ning teiste kohustusi?
- Kas Sa tead, kuidas järgida tervishoidu ja ohutust käsitlevaid seadusakte? Kui ei, siis kas Sa oled kohale määranud kompetentse inimese, kes võiks anda asjakohast nõu?
- Kas Sa oled kindlaks teinud peamised tervishoidu ja ohutust ohustavad riskid ning kas Sa oled midagi ette võtnud selleks, et neid kõrvaldada või vähendada?
- Kas Sinu meetmed töövahendite korrashoiuks on piisavad?
- Kas sa oled oma töötajaid varustanud isikukaitsevahenditega riskide vastu, mida ei saa muul viisil ära hoida? Kas töötajad on saanud nende kasutamise kohta koolitust?
- Kas Sa oled oma töötajaid varustanud teabega ohtude kohta ning koolitanud neid ohutute töö- ja hädaolukorra meetmete alal?
- Kas Sa oled oma töötajatega nõu pidanud tervishoiu ja ohutuse küsimustes, sealhulgas käsitledes muutusi strateegias, tööprotsessides ja varustuses?
- Kas töötajad teavad, kuidas teavitada ohtlikest tingimustest või õnnetustest?
- Kas sa tegutsed kohe, et analüüsida õnnetusi, puudujääke ja üleskerkinud probleeme?
- Kas Sa teed tööpaigas regulaarset ülevaatus ja kontrollid, kas töötajad järgivad ohutuid töömeetmeid?
- Kas Sul on tervishoiu- ja ohutusstrateegia ning tööprotseduuride ülevaatamiseks süsteem?

Lisateabe hankimine / Viited

Lisateave ohutusjuhtimise hea tava kohta on kättesaadav agentuuri kodulehel <http://osha.eu.int>. Kõiki agentuuri trükiseid saab tasuta alla laadida. "Töoga seotud õnnetuste ärahoidmine" on töötervishoiu ja tööohutuse Euroopa nädala teema, mille liikmesriigid 2001. aasta oktoobris korraldavad ning mille kohta antakse lisateavet kodulehel <http://osha.eu.int/ew2001/>. Agentuuri koduleheküljel on ühendatud liikmesriikide kodulehekülgedega, kust võib leida siseriikliku õigusloomet ning libisemise ja komistamise alaseid juhendeid:

<http://ie.osha.eu.int/> (Iirimaa)

<http://uk.osha.eu.int/> (Ühendkuningriik)

